

A wide-angle photograph of a desert landscape. In the foreground, a dirt path leads through a field of large, reddish-brown boulders. The background shows eroded rock formations and a clear blue sky. The text is overlaid in the center of the image.

Вплив інтенсивності ерозійних процесів на стан ґрунтового покриву

План

- Визначення, що таке ерозія
- Ознаки за якими визначається ерозія ґрунтів
- Причини ерозії ґрунтів
- Види ерозії
- Висновок: заходи, що перешкоджають ерозію ґрунтів

Еро́зія

- **Ерозія ґрунту** (від лат. *erosio* — роз'їдання) (рос. *эрозия почвы*, англ. *soil erosion*; нім. *Bodenerosion*) — це руйнування його верхнього найродючішого горизонту ґрунту і підґрунтя під впливом природних та антропогенних чинників. Залежно від природних чинників руйнування ґрунту, розрізняють водну та вітрову ерозію.
- За ступенем прояву ерозію ґрунтів поділяють на нормальну і прискорену.
- **Нормальна, або геологічна ерозія** проявляється у природних умовах (без втручання людини) і відбувається повільніше, ніж формування профілю ґрунту під час процесів ґрунтоутворення. Вона спостерігається на цілих землях, у лісах, на луках і, як правило, не призводить до утворення еродованих ґрунтів.
- **Прискорена, або антропогенна ерозія** виникає внаслідок нераціональної господарської діяльності людини і відбувається інтенсивніше, ніж процеси ґрунтоутворення. Вона призводить до утворення еродованих ґрунтів.

Ознаки за якими визначається ерозія ґрунтів

- У рівнинних умовах з пересічним рельєфом, передгірних і гірських областях ступінь ерозійної небезпеки залежить від крутості, довжини, форми й експозиції схилів, типу водозбору, глибини базису ерозії та почленування місцевості.
- Глибина місцевого базису ерозії, що визначається різницею висот між вершиною вододілу і тальвегом (дном балки) або рівнем річки — один з вирішальних факторів

Причини ерозії ґрунтів

- Чинники, які впливають на виникнення ерозійних процесів, діляться на: природні та соціально-економічні (пов'язані з господарською діяльністю людини)
- Природні чинники створюють умови для виникнення ерозії, а неправильна виробнича діяльність людини є основною причиною, що призводить до інтенсифікації її розвитку.

До природних чинників належать:

рельєф місцевості

клімат

опади

вітер

температура повітря

рослинність

і власне ґрунт

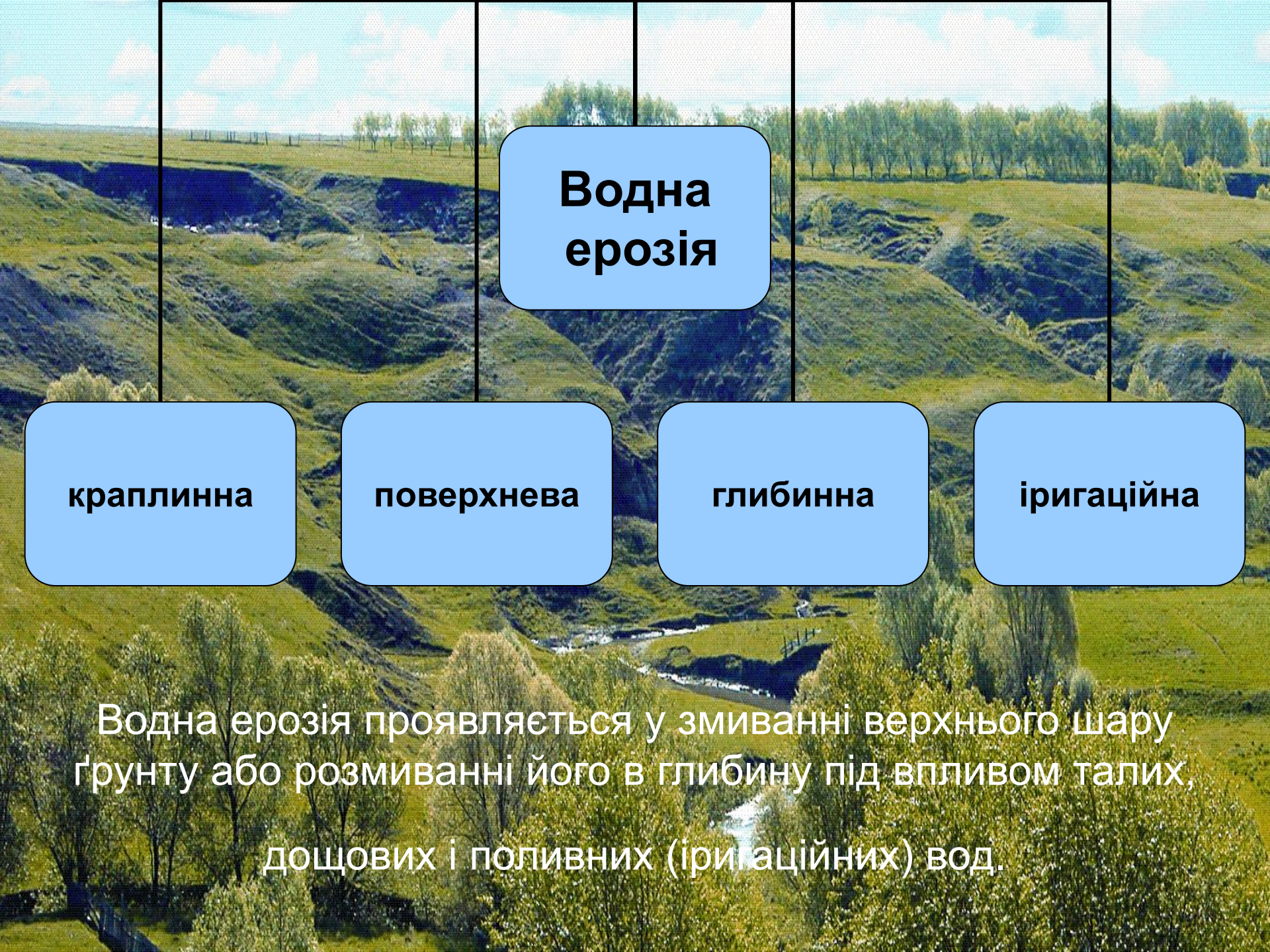
Види ерозії ґрунту

**Водна
ерозія**

**Вітрова
ерозія**

**Антропогенний
вплив**

- За ступенем прояву ерозію ґрунтів поділяють на нормальну і прискорену.
- **Нормальна, або геологічна ерозія** проявляється у природних умовах (без втручання людини) і відбувається повільніше, ніж формування профілю ґрунту під час процесів ґрунтоутворення. Вона спостерігається на цілинних землях, у лісах, на луках і, як правило, не призводить до утворення еродованих ґрунтів.
- **Прискорена, або антропогенна ерозія** виникає внаслідок нераціональної господарської діяльності людини і відбувається інтенсивніше, ніж процеси ґрунтоутворення. Вона призводить до утворення еродованих ґрунтів.

A landscape photograph showing a valley with a river and hills. The hills are covered in green grass and have several deep, dark, eroded channels or gullies. The sky is blue with some clouds. The image is divided into four vertical sections by thin black lines.

Водна ерозія

краплинна

поверхнева

глибинна

іригаційна

Водна ерозія проявляється у змиванні верхнього шару ґрунту або розмиванні його в глибину під впливом талих, дощових і поливних (іригаційних) вод.

Вітрова ерозія

Повсякденна дефляція

Пилові бурі

- **Вітрова ерозія, або дефляція**, виникає за умови сильних вітрів, які видувають ґрунт. Інтенсивність видування ґрунту значною мірою залежать від його гранулометричного складу і вмісту в ньому гумусу. Вітрова ерозія поширена там, де немає перешкод сильним вітрам, і де відсутній природний рослинний покрив, що захищає поверхневі шари ґрунту, розораного на великих площах. Локальна вітрова ерозія спостерігається і на безструктурних піщаних ґрунтах. Особливо небезпечні піски біля озер та на узбережжях морів, де часто дмуть сильні вітри.

**Антропогенний
вплив**

**Пасовищна
ерозія**

**Агротехнічна
ерозія**

**Технічна,
або
технологічна
ерозія**

Заходи, що перешкоджають ерозію ґрунтів

- Агротехнічні заходи визначаються видом ерозії ґрунтів і типом ландшафту. Так, на землях, які зазнають водної ерозії, оранку, сівбу, культивуацію ґрунту проводять поперек схилу. Така оранка зменшує в 3-4 і більше раз поверхневий стік.
- Ефективним способом боротьби з водною ерозією є розміщення борозен і рядів рослин під прямим кутом до поверхневого стоку. З цією метою в умовах слабо-розсіченого рельєфу застосовують контурний обробіток ґрунту. Добрі протиерозійні результати дають ґрунтозахисні сівозміни, розміщення сільськогосподарських культур смугами, поперек схилу, залуження ґрунтів на схилах. Дуже еродовані землі треба переводити з орних на луки.
- У районах поширення вітрової ерозії застосовують ґрунтозахисні сівозміни, розміщують смугами посіви й пари, висівають буферні смуги з багаторічних трав, проводять снігозатримання, безвідвальний обробіток ґрунту із залишенням стерні на поверхні полів, залуження еродованих земель. Істотне значення для боротьби з вітровою ерозією має поліпшення структури ґрунту.

Заходи, що перешкоджають ерозію ґрунтів

- Для боротьби з водною або вітровою ерозіями з успіхом застосовують мульчування ґрунтів. Матеріалом для мульчі може бути стерня, післяжнивні та післязбиральні рештки, стружка, тирса, спеціальний папір, пластмасова плівка тощо.
- Для охорони ґрунтів від вітрової ерозії останнім часом застосовують і хімічні методи, які полягають у захисті поверхневого шару спеціальними хімічними речовинами.
- У гірських районах протиерозійні заходи полягають у терасуванні схилів, їх залуженні (в посушливих районах), будівництві протисельових споруд, регулюванні випасання худоби. Особливе значення має збереження лісових фітоценозів, вирощування мішаних насаджень, практикування вибіркових і насіннево-лісосічних рубок лісу.
- Щоб зменшити руйнівну дію зливових і талих вод на полях, що прилягають до балок і ярів, створюють прибалкові і прияружні лісові смуги. Яружні системи заліснюються кущовими породами, які своїм корінням захищають ґрунт від дальшого розмивання.